

te steunen in haar verzet tegen het in Londen treffen van een regeling voor het noodparlement en haar zou willen adviseren bij de vorming van het eerste naoorlogse kabinet. Uit dit streven van de koningin was in maart '44 voortgevloeid dat via de Zwitserse Weg een boodschap naar bezet gebied was gezonden¹ waarin uitdrukking was gegeven aan haar hoop, 'dat te zijner tijd een Comité van Advies zal samengesteld zijn door de samenwerking van Vaderlands Comité, OD, Vrije Pers, en andere vertegenwoordigers van illegale bewegingen'; toen die boodschap geen resultaat had gehad, liet de koningin met instemming van Gerbrandy op 8 juni '44 (twee dagen na *D-Day*) het volgende codetelegram² uitgaan naar de geheime agent A. W. M. Ausems die begin '44 aan Jan Thijssen was toegevoegd:

'Namens koningin en minister-president, met referentie dezerzijds aan in maart bekend gemaakte richtlijnen van Hare Majesteit wordt thans meegedeeld dat de koningin het als noodzakelijk ziet, dat een coördinatie tot stand komt van alle ondergronds werkende groepen. De samenstelling van de hieruit te vormen groep van voormannen dient op zo breed mogelijke basis te geschieden. Deze groep, zodra gevormd, zal bij een eventueel vacuüm opdracht krijgen, één of meer personen aan te wijzen om op te treden als tijdelijke vertegenwoordiger(s) der regering . . . tot de aankomst van de vooruit te zenden ministers, die als kwartiermakers zijn te beschouwen, en van het Militair Gezag. De organisatie en technische uitvoering der ordehandhaving blijft echter opgedragen aan de daarvoor dezerzijds reeds aangewezen dienst.³

In de eerste tijd na de bevrijding zal bedoelde groep door de Kroon verzocht worden, Haar van advies te dienen. De koningin heeft de overtuiging dat de coördinatie op deze basis naast andere een goed middel vormt om wensen en strevingen van het Nederlandse volk tot uiting te brengen in de tijd dat nog geen noodvolksvertegenwoordiging werkt. Hoe kort deze tijd ook dure, het is niettemin zaak een dergelijke gelegenheid te scheppen. Slechts door eenheid kan in de eerste kritische ogenblikken na de bevrijding de basis gelegd worden voor de gemeenschappelijke oplossing der toekomstige problemen.'

Dit klemmende beroep dat de koningin op 'alle ondergronds werkende groepen' deed, leidde er toe dat, in aanwezigheid van Ausems, op 3 juli '44 onder voorzitterschap van Neher in Amsterdam een vergadering plaatsvond waarin (op grond van de overweging dat frequente illegale samenkomsten van grote omvang uit veiligheidsoverwegingen moesten worden vermeden) na lange discussies werd besloten, een Contact-

¹ Tekst: *Eng.*, dl. VII b, p. 30. ² Tekst: a.v., dl. VII a, p. 289. ³ De OD.